

Sygn. akt VIII U 2260/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Jolanta Łanowy - Klimek
Protokolant:	Małgorzata Skirło

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2017 r. w Gliwicach

sprawy M. B. (B.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

przy udziale zainteresowanego W. B.

o ustalenie odpowiedzialności za składki

na skutek odwołania M. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 21 października 2016 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek

Sygn. akt VIII U 2260/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 października 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na art. 97 § 1, 98 § 1 i 2 pkt 1,2,5,7 i art. 100 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa w związku z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, stwierdził, że W. B. i M. B. odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie za zobowiązania spadkodawcy – zmarłej G. B. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy i w kwotach wskazanych w decyzji.

W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, iż G. B. zmarła w dniu (...) zaś na podstawie Aktu Poświadczenia Dziedziczenia z dnia (...) repertorium A nr 3906/2014 spadek po zmarłej G. B. nabyli wprost z mocy ustawy: córka zmarłej – M. B. oraz mąż zmarłej – W. B. po 1/2 części każde z nich. Oznacza to, że spadkobiercy odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem bez ograniczenia za długi spadkodawcy. ZUS wskazywał, że nie przekreśla odpowiedzialności solidarnej spadkobierców fakt zbycia udziału spadkowego przez M. B. na rzecz ojca W. B. w drodze umowy zbycia udziału

spadkowego zawartej przed notariuszem w dniu 17 czerwca 2014r. repertorium A nr 3948/2014. ZUS podniósł, iż spadkobiercy nie dokonali działu spadku a tylko taka umowa byłaby istotna z punktu widzenia odpowiedzialności solidarnej.

Od powyższej decyzji odwołanie wniosła M. B., domagając się zmiany decyzji i stwierdzenia, że odpowiedzialność za zaległości składkowe obciąża wyłącznie W. B. oraz zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Odwołująca podniosła, iż w dniu 17 czerwca 2014r. spadkobiercy zawarli umowę zbycia udziału spadkowego, na mocy której M. B. darowała W. B. przysługujący jej udział w spadku. Tym samym W. B. nabył ogół praw i obowiązków wchodzących w skład spadku po zmarłej G. B., a po dokonaniu tej czynności nie było już możliwości dokonania odrębnej czynności działu spadku, gdyż zasadniczy cel działu spadku tj. zniesienie wspólności majątku spadkowego został już osiągnięty. W ocenie odwołującej umowa zbycia udziału spadkowego osiągnęła zatem podwójny skutek, doprowadziła do zbycia udziału spadkowego oraz do działu spadku. Zatem skoro doszło do działu spadku zasady odpowiedzialności za długi spadkowe powinny być ustalane w oparciu o normy art. 1034 § 2 w zw. z (...) k.c. Z art. 1034 § 2 k.c. wynika natomiast, że od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Zainteresowany W. B. poparł odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił:

G. B. prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w formie przychodni lekarskiej. Z tego tytułu była zobowiązana do opłacania składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Jako płatnik składek była zobowiązana do comiesięcznego obliczania wysokości składek, ich potrącania i opłacania. G. B. nie wywiązywała się z tego obowiązku.

G. B. zmarła w dniu(...)

Spadek po zmarłej odziedziczyli wprost z mocy ustawy W. B. - mąż spadkodawczyni oraz M. B. - córka spadkodawczyni – co wynika z Aktu Poświadczenia Dziedziczenia repertorium A nr 3906/2014 z dnia 16 czerwca 2014r.

W dniu 17 czerwca 2014r. spadkobiercy zawarli przed notariuszem umowę zbycia udziału spadkowego repertorium A nr 3948/2014r., w drodze której odwołująca M. B. darowała swojemu ojcu W. B. przysługujący jej udział w spadku po jej zmarłej matce G. B..

Spadkobiercy nie dokonywali działu spadku.

Pismami z dnia 5 września 2016r. (...) Oddział w Z. zawiadomił M. B. oraz W. B. o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie przeniesienia na spadkobierców zmarłej G. B. odpowiedzialności z tytułu zadłużenia zmarłej z tytułu nieopłaconych składek na Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych we wskazanych okresach. Jednocześnie ZUS poinformował spadkobierców o możliwości czynnego udziału w każdym etapie postępowania, wypowiedzenia się w sprawie, składania wyjaśnień lub zeznań, w tym w zakresie okoliczności co do działu spadku oraz przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

Pismami z dnia 14 września 2016r. ZUS poinformował M. B. oraz W. B. o zakończeniu postępowania w sprawie przeniesienia na spadkobierców zmarłej G. B. odpowiedzialności z tytułu zadłużenia zmarłej z tytułu nieopłaconych składek.

Zaskarżoną decyzją z dnia 21 października 2016r. ZUS stwierdził, że W. B. i M. B. odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie za zobowiązania spadkodawcy – zmarłej G. B. z tytułu nieopłaconych składek:

- z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne za okresy: 01/2010, 05/2010, od 09/2010 do 10/2010, od 12/2010 do 03/2011, od 06/2011 do 07/2011, od 12/2011 do 03/2012, od 01/2013 do 07/2013, od 09/2013 do 10/2013, od 12/2013 do 05/2014 w łącznej kwocie 205.804,70 zł, w tym:

z tytułu składek 184.151,70 zł,

z tytułu odsetek naliczonych zgodnie z art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej na dzień 13.06.2014r., tj. na dzień otwarcia spadku 21.653,00 zł,

- z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne za okresy: (...), od 01/2011 do 06/2011, od 02/2013 do 05/2014 w łącznej kwocie 102.633,87 zł, w tym:

z tytułu składek 93.979,87 zł,

z tytułu odsetek naliczonych zgodnie z art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej na dzień 13.06.2014r., tj. na dzień otwarcia spadku 8.654,00 zł,

- z tytułu składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okresy: 05/2008, 01/2010, od 01/2011 do 03/2011, od 02/2013 do 07/2013, (...), od 04/2014 do 05/2014 w łącznej kwocie 10.617,14 zł, w tym:

z tytuł składek 9.161,14 zł,

z tytułu odsetek naliczonych zgodnie z art. 101 § 1 Ordynacji podatkowej na dzień 13.06.2014r., tj. na dzień otwarcia spadku 1.456,00 zł.

Powyższe Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego.

Sąd uznał, iż zgromadzony materiał dowodowy jest wystarczający dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył odpowiedzialności odwołującej M. B. za zaległości zmarłej G. B. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne oraz FP i FGŚP. Odwołująca wskazywała bowiem, że za długi spadkowe zmarłej odpowiada wyłącznie W. B., jako że w dniu 17 czerwca 2014r. spadkobiercy zawarli umowę zbycia udziału spadkowego, na mocy której M. B. darowała W. B. przysługujący jej udział w spadku, a tym samym W. B. nabył ogół praw i obowiązków wchodzących w skład spadku po zmarłej G. B.. W ocenie odwołującej umowa zbycia udziału spadkowego dokonała bowiem również działu spadku.

ZUS natomiast stanął na stanowisku, że z braku działu spadku odpowiedzialność spadkobierców jest solidarna i odpowiadają oni za zobowiązania spadkodawcy w pełnej wysokości.

Zgodnie z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2016r., poz. 963 ze zm.) do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, zastosowanie znajduje m.in. art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100 i art. 101, a także art. 118 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. – Ordynacja podatkowa.

Zgodnie z art. 97 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja podatkowa (t. j. Dz. U. z 2017r., poz. 201), spadkobiercy podatnika, z zastrzeżeniem § 2, przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy.

Zgodnie z art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej do odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania podatkowe spadkodawcy stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

W myśl § 2 przepis § 1 stosuje się również do odpowiedzialności spadkobierców za:

- 1) zaległości podatkowe, w tym również za zaległości, o których mowa w art. 52 oraz art. 52a;
- 2) odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy;
- 3) pobrane, a niewpłacone podatki z tytułu sprawowanej przez spadkodawcę funkcji płatnika lub inkasenta;
- 4) niezwrócone przez spadkodawcę zaliczki na naliczony podatek od towarów i usług oraz ich oprocentowanie;
- 5) opłatę prolongacyjną;
- 6) koszty postępowania podatkowego;
- 7) koszty upomnienia i koszty postępowania egzekucyjnego prowadzonego wobec spadkodawcy powstałe do dnia otwarcia spadku.

Po myśli art. 100 § 1 Ordynacji podatkowej – w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2016r. – organ podatkowy orzeka w jednej decyzji o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień poszczególnych spadkobierców na podstawie decyzji ostatecznych wydanych wobec spadkodawcy oraz jego zobowiązań wynikających z prawidłowych deklaracji.

Zgodnie z § 2 jeżeli deklaracja złożona przez spadkodawcę jest nieprawidłowa lub deklaracji nie złożono, orzekając o zakresie odpowiedzialności lub uprawnień spadkobierców, organ podatkowy jednocześnie ustala lub określa kwoty, o których mowa w art. 21 § 3 i 3a, art. 24 lub art. 74a.

W § 3 określono termin płatności przez spadkobiercę zobowiązań, o których mowa w § 2, który wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

Natomiast zgodnie z art. 101 § 1 omawianej ustawy odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy oraz oprocentowanie niezwróconych zaliczek naliczonego podatku od towarów i usług naliczane są do dnia otwarcia spadku.

W przypadku niedotrzymania przez spadkobierców terminu określonego w art. 100 § 3 odsetki za zwłokę oraz oprocentowanie, o których mowa w § 1, naliczane są nadal (§ 2).

Zgodnie z treścią art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić.

Z kolei w myśl art. 1015 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania.

Natomiast zgodnie z § 2 tego przepisu – w brzmieniu obowiązującym do 18 października 2015r. a zatem w dacie nabycia spadku przez odwołującą – brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie jest jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku. Jednakże gdy spadkobiercą jest osoba niemająca pełnej zdolności do czynności prawnych

albo osoba, co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, albo osoba prawna, brak oświadczenia spadkobiercy w terminie jest jednoznaczny z przyjęciem spadku z dobrodziejstwem inwentarza.

W myśl art. 1031 § 1 k.c. w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia.

Z kolei zgodnie z § 2 tego przepisu – w brzmieniu obowiązującym do 18 października 2015r. – w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku. Powyższe ograniczenie odpowiedzialności odpada, jeżeli spadkobierca podstępnie pominął w wykazie inwentarza lub podstępnie nie podał do spisu inwentarza przedmiotów należących do spadku lub przedmiotów zapisów windykacyjnych albo podstępnie uwzględnił w wykazie inwentarza lub podstępnie podał do spisu inwentarza nieistniejące długi.

Zgodnie z art. 1034 § 1 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów.

W myśl § 2 od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

W przedmiotowej sprawie bezspornym jest, że po zmarłej G. B. pozostał dług w postaci nieuregulowanych składek na ubezpieczenie społeczne, zdrowotne, FP i FGŚP z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Strony nie kwestionowały istnienia zadłużenia z tytułu nieopłaconych przez zmarłą składek ani jego wysokości.

Poza sporem pozostaje, że odwołująca M. B. i W. B. są jedynymi spadkobiercami zmarłej (pozostałe osoby odrzuciły spadek).

Spadkobiercy przyjmując spadek nie złożyli oświadczenia o jego przyjęciu z dobrodziejstwem inwentarza, a zatem zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami przyjęli spadek wprost (art. 1015 § 2 k.c.). W konsekwencji ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia (art. 1031 § 1 k.c.), a ich odpowiedzialność do chwili działu spadku jest solidarna (art. 1034 § 1 k.c.). Dopiero z chwilą dokonania działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów (art. 1034 § 2 k.c.).

W niniejszej sprawie do działu spadku nie doszło. W dniu 17 czerwca 2014r. spadkobiercy zawarli umowę zbycia udziału spadkowego, na mocy której M. B. darowała W. B. przysługujący jej udział w spadku.

Sąd nie podziela oceny odwołującej, że umowa zbycia udziału spadkowego z dnia 17 czerwca 2014r. stanowiła w istocie również dział spadku. Zbycie spadku i dział spadku stanowią dwie różne czynności, odmiennie uregulowane przez ustawodawcę i wywołujące odmienne skutki.

Zgodnie z art. 1037 § 1 k.c. dział spadku może nastąpić bądź na mocy umowy między wszystkimi spadkobiercami, bądź na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców. Przy czym jeżeli do spadku należy nieruchomości, umowa o dział powinna być zawarta w formie aktu notarialnego (§2).

Natomiast umowa zbycia spadku regulowana jest w art. 1053 k.c. który stanowi że nabywca spadku wstępuje w prawa i obowiązki spadkodawcy.

Zgodnie zaś z art. 1055 § 1 k.c. nabywca spadku ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe w tym samym zakresie co zbywca. Ich odpowiedzialność względem wierzycieli jest solidarna. W myśl § 2 w braku odmiennej umowy nabywca ponosi względem zbywcy odpowiedzialność za to, że wierzyciele nie będą od niego żądali spełnienia świadczeń na zaspokojenie długów spadkowych.

Powyższy przepis wyraźnie stanowi, że mimo zbycia spadku zbywca nadal ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe na równi z nabywcą.

Mając zatem powyższe na uwadze należało uznać, że zaskarżona decyzja ZUS jest prawidłowa.

W konsekwencji Sąd - na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie.

(-) SSO Jolanta Łanowy – Klimek